

Tóth Rea

Út a munka világába

Látássérült (vak) munkavállaló elhelyezkedési lehetőségei a nyílt munkaerő piacon

Kulcsszavak: egyenlő esély, nyílt munkaerőpiac, fogyatékos támogatás, személyes kitartás

Bevezetés

A cikkem elsősorban azt az utat szeretné szemléltetni az olvasóknak, mely kiemelten a saját tapasztalataimon keresztül mutatja be a nyílt munkaerőpiacon való elhelyezkedési esélyeket látássérült (vak) fogyatékosággal élő munkavállalóként.

Mielőtt ezen az úton végig mennénk, érdemes körbejárni az idáig elvezető folyamatot, az óvodától az általános szegregált oktatáson át, a gimnáziumi integrációt érintve a felsőfokú egyetemi hallgatói életet speciális szükségletű hallgatóként.

A célom, hogy az olvasók elé tárjam, valamint valódi és reális képet adjak a látássérültek elhelyezkedési esélyeiről, annak minden nehézségéről és pozitív élményeiről egyaránt az életutamon keresztül.

Aliglátóként az élet

1990-ben születtem egy borsodi faluban. Születésemkor csupán édesanyám fedezte fel, hogy a pupillám deformált, és nem reagálok semmilyen vizuális ingerre. Kétségbeesetten járt orvostól orvosig, de nem foglalkozott velem senki. Mikor végre eljutott velem a szemészetre, és hajlandók voltak velem foglalkozni a szemész szakorvosok, már két hónapos voltam. Elmondták, hogy egy orvosi csoda lesz az is, ha egyáltalán bármilyen látásmaradvánnyal fogok rendelkezni, mert csupán foltokban fejlődött ki a látóidegem. Mindezek mellett több más fejlődési tünetegyüttest

fedezett fel rajtam édesanyám pl. kéz, bőr fejlődési rendellenesség, nagyon alacsony testsúly, alacsony növés, egyéb testi fejletlenségek. Ezekre az információkra az orvosok nem reagáltak semmit, nem tudtak diagnosztizálni. 2 hónapos elmúltam, mikor elkezdtem reagálni minimálisan a vizuális ingerekre, 10% alatti látásmaradvánnyal rendelkeztem, de az idő múlásával Dr. Czeizel Endre pártfoglaltságába kerültem, és 2 éves koromra sikerült egy nagyon ritka genetikai születési rendellenességet diagnosztizálni nálam. A **Goltz szindróma** megmagyarázta nálam az összes tünetegyüttest, mely olyan ritka betegség, hogy még a nagy orvosi szakirodalomba is bekerültem. A genetikai betegség furcsa velejárója a folyamatosan burjánzó, növekvő jóindulatú nyálkahártya daganatok felbukkanása test szerte, melyet műtéti úton tudtak az orvosok korábban eltávolítani kevésbé humánus módon. Ennek köszönhetően 20 éves koromra már több mint 20 műtéten estem át.

Mielőtt tovább mennénk, érdemes egy rövid szakmai kitekintőt tennünk, hisz számos szerző körbejárja és definiálja a fogyatékoság, látássérültség és rehabilitáció fogalmát miszerint:

- Bánfalvi (2006) szerint a fogyatékoság meghatározása orvosi, biológiai, gyógypedagógiai és szociológiai szempontból is definiálható, valamint a fogyatékoság fogalmát és kategóriáját létrehozók az épek kategóriája alá sorolhatók. Mivel a fogyatékoság fogalmát az ép és nem fogyatékos fogalommal szorosan

egymás mellé feltételezi, ezért Bánfalvi úgy véli, hogy ezek alapján pont maguk az ép emberek hozzák létre a fogyatékos fogalmát.

- Kemény (2008) a Fogyatékos személyeket ellátó szociális intézményrendszer című tanulmányában pontosan szemlélteti, hogy kiket tekinthetünk látásérültnek:

„Látási fogyatékosnak azt a személyt kell tekinteni,

a) akinek látóélessége megfelelő korrekcióval

aa mindkét szemén 5/70,

ab az egyik szemén 5/50, a másik szemén három méterről olvas ujjakat,

ac az egyik szemén 5/40, a másik szemén fényérzékelés nincs, vagy a másik szeme hiányzik;

b) akinek látótere mindkét oldalon körkörösén húsz foknál szűkebb.” (Kemény 2008, 147.)

- Kullmann (1997) a Gondolatok az életminőség értelmezéséről című tanulmányában a rokkantság fogalmát a következőképpen foglalja össze: „A rokkantság (bandicap) az egyén kora, neme és társadalmi szerepe szerint elvárható mindennapi tevékenység (pl. önellátás, társas kapcsolatok, tanulás, keresőképesség, szórakozás) tartós akadályozottsága. A rokkantság tehát az embernek, mint társadalmi lénynek, társadalmi funkcióiban bekövetkező zavara.” (Kullmann 1997, 387)

- Kullmann (2000) Kiket kell rehabilitálni című irodalmában a rehabilitáció tevékenységi körét úgy definiálja, miszerint a rehabilitáció a rokkant emberekre irányuló tevékenység, mely a társadalmi életbe való részvételt hivatott biztosítani és az újbóli visszahelyezést.

„Rehabilitáción értjük azt a tevékenységet, amelyet az orvostudomány saját eszközeivel (diagnosztika,

terápia, prevenció, gondozás) nyújt a fogyatékos és rokkant embereknek, hogy meglévő képességeik kifejlesztésével önállóságukat részben vagy egészben visszanyerjék és képessé váljanak a családba, munkahelyre, társadalomba való beilleszkedésre. Lényege tehát a meglévő funkciók és a teljesítőképeség pontos megítélése, kompenzatorikus fejlesztése és tréningje” (Kullmann 2000, 17.)

- A rehabilitáció történeti kialakulását több szerző is szemlélteti pl. (Till 2002), valamint (Horváth 2000) Történelmi áttekintés című művében leírja, hogy a vakokról való gondoskodás már az 1826-os években megkezdődött hazánkban, és 1949-ben deklarálták azt az elvet, hogy a vakokról való gondoskodás állami feladat.

Az óvodában

Azt tudni kell, hogy abban az időben csak a teljesen vak gyermekeknek volt Budapesten speciális óvoda, így én a falumban lévő normál óvodába jártam. A szüleim úgy neveltek, mint egy teljesen ép látó gyermeket, maximálisan megtanultam kihasználni a látásmaradványomat. Bicikliztem, fára másztam stb. De mit is láttam pontosan?

Az orvosok úgy magyarázták, hogy én úgy láthattam akkoriban, mintha valakinek bekötnék a szemét és gombostű nagyságú lyukakon látná a világot. Én viszont nem tudtam elmagyarázni, mert nekem természetes volt az, amit láttam, hisz nem volt viszonyítási alapom, nem tudtam és a mai napig nem tudom, hogy milyen lehet teljesen jól látni.

Az igazsághoz hozzátartozik, hogy nincs vizuális elképzelésem a szírványról, báránnyelvről, csillagképekről, stb. mert soha sem láttam őket.

Sőt, egy darabig valamiért azt gondoltam, hogy mindenki úgy látja a világot, mint én. Akkor kezdett tudatosulni bennem, hogy másképp látok, amikor a látó társaim tollasoztak és én nem láttam a labdát, vagy nem mertem olyan gyorsan szaladni, mint ők, mert túl későn vettem észre a tárgyakat és gyakran neki mentem sok mindennek.

A megpróbáltatásaim már az óvodás éveimben elkezdődtek, ugyanis míg a szüleim úgy neveltek, hogy a lehető legönállóbb legyek, az óvodapedagógus igyekezett mindenféle téren éreztetni velem, hogy én „más” vagyok, mint a többiek, kevesebb és butább vagyok a többieknél. Az előkészítő csoportos foglalkozásokon a hátsó sorba ültetett le, ahonnan én nem láttam a táblás feladatokat, így mondhatta, hogy nincs aktív figyelmem, vagy számos esetben nem engedte meg, hogy olyan közel hajoljak a feladatlaphoz, ahonnan én azt jól látom, így szintén elmondhatta, hogy nem tudom értelmezni a feladatokat. Felmerül a kérdés, hogy vajon ez szándékos volt-e?

Úgy éreztem, hogy a csoporttársaimat is ellenem hangolta, sok esetben úgy alakította a helyzetet, hogy kiközösítsenek a többiek. Számos feladatból kizárt a pedagógus, esélyt sem kaptam a közösségbe való beilleszkedésre.

Ez az időszak egy ambivalens időszak volt számomra, hiszen mint azt már írtam, a szüleim úgy neveltek, hogy képes vagyok sok mindenre, és értékes vagyok, az óvodapedagógus viszont minden erejével azon volt, hogy az iskolai alkalmatlanságom bebizonyítsa, és a beilleszkedésemet ellehetetlenítse. Hogy miért viselkedett így? Felnőtt fejjel azt a következtetést vontam le, hogy egyfajta kudarcnak élte meg az óvónő, hogy valaki a csoportjából speciális iskolába fog járni, így az Ő hozzáállása örök negatív emlékeket hagyott bennem.

Szegregált oktatásban

Mire iskolaérett lettem, pontosan fel tudták mérni a látásmaradványom, mely 8%-os volt, mely arra volt elég, hogy aliglátóként vagy a pesti, vagy a debreceni gyengénlátók iskolájába kerüljek. A szüleim mindkét iskolát meglátogatták, és a debreceni Dr. Kettesy Aladár Általános Iskolát választották ki nekem. Itt mindenki gyengénlátó vagy aliglátó diák volt, speciális nagyított lapokkal dolgoztunk, kimehettünk a táblához, ha nem láttuk a padból a feladatot, felemelhető padtámlák és más egyéb speciális világítási módok álltak a rendelkezésünkre.

Maga az oktatás teljesen ugyanúgy folyt, a tanrend a normálnak megfelelő, csak az eszközök speciálisak voltak, mint egy normál iskolában. Nem utolsó szempont, hogy alacsonyabb létszámú osztályok voltak, és állandó szemészet állt a rendelkezésünkre.

5. osztályos koromig a látásom stagnált, azonban 5. második felétől folyamatos látásromlást kezdtem tapasztalni. Mindezeket figyelembe véve a gyógypedagógusokkal elkezdtük a braille írás-olvasás oktatását, tanulását, valamint a fehér bottal való közlekedés elsajátítását.

7.-es koromra már semmilyen eszközzel (nagyítóval) nem voltam képes a sík írást olvasni, fényt, színeket, alakokat, formákat érzékeltem csak. 8.-os koromban év vége előtt elveszítettem a látásom, a bal szememen maradt fényérzékelés csupán. Természetesen ez egy óriási veszteség és szörnyű krízis, mely a serdülőkor normatív krízisével társulva nagy kihívást okozott a számomra. Ilyenkor lép be a veszteségek kezelésébe a család, mint természetes támasz, ahol számomra az édesanyám és a testvéreim segítettek, azonban az édesapám bezárkózott és nem volt hajlandó még a történetekről beszélni sem.

A család szerepe a hirtelen vagy lassan bekövetkező látáscsökkenés esetében nagy szerepet játszik. Gyakran előfordul, amint erre Ferrel (2002) A Család című művében is rávilágít: "A családi kommunikáció beszűkülhet, amikor egymás védelmében nem beszélnek nehéz kérdésekről." (Ferrel 2002, 90.)

A látás elvesztésének feldolgozásában a családom mellett a természetes makro támogató közegemen túl ki kell emelnem az iskolai közegem, a mikro támogató közegem, mely nagyban elősegítette a „felépülésem”.

Amikor kellőképpen sajnáltam magam, és sajnált mindenki, akkor ébresztettek rá a pedagógusaim és az iskolatársaim, hogy **„ideje talpra állni, mert képes vagyok rá!”**

Minden túlzás nélkül kijelenthetem, ha Ők nincsenek,

sokkal nehezebben tudtam volna feldolgozni ezt a krízist.

Mindezek ellenére életem legszebb 8 évét éltem át Debrecenben kollégistaként, és nem fogom soha elfelejteni ezt az időszakot. Itt megtanultam önálló lenni, életre szóló barátságokat kötöttem, kollégistaként a szocializáció és alkalmazkodási képességem maximális szintekre emelkedett, megtanultam alkalmazkodni az új élethelyzetekhez.

Minden gyógypedagógus fejében megfordul a kérdés, hogy a szegregáció, vagy az integráció a megfelelő oktatási forma, vagy mikortól érdemes integrálódni?

Az én meglátásom az, hogy mindenképpen érdemes az integrációt már általános iskolában elkezdni, de mindenki a saját tempójában halad, a legfontosabb az, hogy akkor lehet egy látássérültet integrálni, ha készen áll rá, és képes önállóan tanulni, elsajátította a tanulásához szükséges eszközök használatát és készségeket.

A 8 éven át tartó teljes szegregáció hátránya tapasztalataim szerint a burok, amiben felnőttünk, melyből nehéz a látó társadalomba egyedüli látássérültként kilépni.

Nehéz azzal a ténnyel és tudattal megküzdeni, hogy megszűnik az a védőháló, amiben eddig éltünk. Integráltként már nem mondhatjuk el, hogy mindenkinek van baj a látásával körülöttünk, és a minket körülvevő diákoknak és pedagógusoknak is egy teljesen új helyzet egy vak diák oktatása és beilleszkedése, amint a gimnáziumi integrációm szemléltetni is fogja.

Integráció a középiskolában

Mielőtt ezt a témakört elkezdeném boncolni, mindenképpen fontos felhívni arra a figyelmet, hogy a látássérülteknek nincs speciális középiskola, legalábbis akkoriban még nem volt, főleg nem gimnáziumi oktatás. Kizárólag integrált kereteken belül tudta egy olyan diák a tanulmányait folytatni, aki szeretett volna a jövőben egyetemi hallgató lenni.

Integrált gimnáziumi oktatásba kerülési esélyek SNI-s vak diákként

Ami a középiskolai választást illeti, édesanyám mindenképpen egyházi iskolába szeretett volna beíratni, mert az a sztereotípiát élte a fejében, hogy ott majd jobban elfogadják, befogadják és egy toleránsabb környezetbe kerülök.

A központi írásbeli követelményeinek megfelelően teljesítettem a feladatot, és elkezdtek személyesen felkeresni a debreceni és miskolci egyházi gimnáziumokat. A szörnyű igazság az, hogy egyáltalán nem voltak felkészülve még az egyházi iskolák sem egy vak diák befogadására a 4,8-as tanulmányi átlagom ellenére sem voltak nyitottak. Fájó volt egymás után azt hallgatni, hogy „Nincsenek felkészülve egy vak diák oktatására.” Ugyanakkor volt olyan intézmény is, akik elmondták, hogy van náluk mozgássérült kerekesszékes diák, de nekem „Túl szűk lenne a folyosó.” Azt hiszem érzékelhető, hogy minimális eséllyel indultam a gimnáziumoknál. **Egy iskola volt csupán befogadó**, Miskolcon a Lévy József Református Gimnázium, akinek igazgatója nyitott volt az oktatásomra. Ez az iskola sem oktatott még látássérült diákot, nem zárkóztak el attól, hogy közösen kidolgozzunk egy olyan módszertant, amiben ők tudnak oktatni, és én tudok a többiekkel lépést tartani. A helyzet pikantériája volt még pluszban, hogy a szóbeli felvételimet a gimnáziumba még aliglátóként tettem le, szeptemberben már vakon kezdtem meg a tanulmányaimat.

Az érettségiig vezető út

Az Egyházi iskolákkal szemben nyújtott erkölcsi elvárásokkal ellentétben a diákok már kevésbé voltak befogadóak és elfogadóak. Volt olyan osztálytársam, aki inkább a zebrán állva abbahagyta a beszélgetést, hogy ne halljam meg, hogy ott van, és ne kelljen nekem segítenie átmenni a zebrán. Természetesen ellenpélda is volt, kisebb klikkekben azért volt pár barátom, a kollégista társaimat kifejezetten kedveltem. Ami az oktatókat illeti, volt egy-két oktató, aki az akadályt látta csupán az oktatással kapcsolatban, de

azért elmondhatom, hogy a tanárok 95%-a látta azt, hogy jó képességekkel rendelkezem, tudok haladni a társaimmal, és 1-2 plusz óra adásnak köszönhetően sikeres vizsgát tudok mindenből tenni. Mire végzős lettem, az érettségi tárgyakból a felkészítő tanáraimtól kaptam + órákat, ezeknek köszönhetően sikeres érettségi vizsgákat tettem le oly módon, hogy az írásbelik helyett duplán szóbeliztem, dupla tételt húztam ki.

A tanulmányaimat kizárólag számítógép segítségével tudtam/tudom folytatni, hisz a braille írás-olvasást a látó pedagógusok nem ismerik, és mivel aliglátóként születtem én sem tudtam hatékonyan elsajátítani a pont írást-olvasást.

Összegezve a beilleszkedés részben valósult meg a társaim körébe, viszont a tantestület nagy részének pozitív és maradandó élményeket okoztam, és úgy gondolom **kiépítettem az utat a következő látássérült társaimnak, akiket már sokkal nagyobb tapasztalattal tudtak, tudnak a jövőben oktatni a pedagógusok.**

Jelenlét felsőfokon

Élet az egyetemeken speciális szükségletű hallgatóként

Az első diplomámat az ELTE-n szereztem a Társadalomtudományi Karon Szociális munka szakon, mely időszakra, ha visszagondolok, egy szép, de nehéz időszak volt. Maga az oktatás színvonalas és minőségi, ugyanakkor embert próbáló és nehéz volt. A csoporttársaim már nyitottabbak voltak felém, viszont az oktatók megosztóak voltak. A többségük azonban biztatott, és motivált arra, hogy a látássérültségem ellenére alkalmasnak tart a pályára, és hogy lehetek jó szakember. A vizsgák oktatónként egyéni megállapodás alapján történtek, többnyire szóban zajlottak le. Az egyik legnagyobb nehézséget számomra a fél éves szakmai gyakorlatok jelentették, melyek mögött nem maga a teljesítés nehézsége állt, hanem a gyakorlati helyek bezárkózottságából eredtek a prob-

lémák, számos gyakorlati hely elutasított, mert vak hallgató vagyok, és nem voltak felkészülve rám.

A második diplomámat a Miskolci Egyetem Állam és Jogtudományi Karának Kriminológia MSC szakon végeztem, ahol a szakmai fejlődésem legszínvonalasabb 2 évét töltöttem el. Az oktatók nyitottak, segítőkészek, a csoporttársaim empatikusak, szociálisan érzékenyek és befogadóak voltak. A Szociális munka alapszakomat is már tudatosan végeztem el, mert erre szerettem volna a kriminológiai tanulmányaimat építeni. Ami a gyakorlatomat illeti, a Debreceni Javítóintézet Növekedéskügyi hivatalában töltöttem el, ahol kiváló szakemberek dolgoznak. Az intézményvezető legnagyobb meglepettségemre természetesnek vette, hogy látássérültként oda mehessek gyakorlatozni. A javítóintézeti neveltek és a velük foglalkozó szakemberek hozzájárultak a kriminológiai szakdolgozatom minőségi elkészítéséhez, melyet a Fiatalok büntető igazságszolgáltatásából írtam, érintve a Debreceni Javítóintézeti nevelés és a gyermekvédelem összefüggéseit.

Jelenleg a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Pszichológiai Intézetének Mentálhigiénés szakirányú képzésén veszek részt, melyet a korábbi munkahelyem 3 és fél év elemi rehabilitációban eltöltött szakmai munkám motivált.

Látássérült (vak) munkavállaló elhelyezkedési lehetőségei a nyílt munkaerő piacon.

Álláskeresés

Személy szerint mikor álláskeresőbe kezdek, igyekszem a realitás talaján maradva azokat a betöltendő álláshelyeket felkutatni, melyek valamelyest kevesebb mobilitással és lehetőleg látás nélkül is betölthetők legyenek. A szakmáimnak megfelelő álláshirdetések között is előfordulnak olyan hirdetések, melyeket egyszerűen a fizikai korlátozottságom miatt nem tudom vakon elvégezni pl. utcai szociális munkás állás. Ezért érdemes belátni és elfogadni azt a tényt, hogy

vannak korlátaim látássérült (vak) munkavállalóként. Nehézséget okoz még továbbá az is, hogy az álláshirdetések kevés információt tartalmaznak, pl. adminisztráció stb, így szintén nehezebb eldönteni, hogy látás nélkül is elvégezhető-e a munkafolyamat.

Számos esetben, - ha van telefonos elérhetőség - szoktam érdeklődni a munkáltatónál a munkafolyamatról és jelzem, hogy vak vagyok, itt általában már el is dől, hogy nem érdemes beadni a jelentkezésem. Hallottam olyan álláskereső látássérült társamról, aki nem tüntette fel az önéletrajzában, hogy vak, én viszont fontosnak tartom, hogy mindenképpen meg legyen ez a tény említve az önéletrajzban és a motívációs levélben is egyaránt.

Miért is fontos? Azt tapasztalom, hogy még annak ellenére is sokszor a munkáltatók figyelmét elkerüli a látássérültségem ténye, hogy korrektül feltűnttettem, és meglepetten szembesül az interjún az állapotommal.

Állásinterjún

Amikor eljutok odáig, hogy behívnak állásinterjúra, a következő esetek fordulnak elő:

- Az interjúztató akkor szembesül a vakságom tényével, és nem tud mit kezdeni a helyzettel.

- Tisztában vannak az interjúztatók a látássérültségem tényével, de a munkakörben nem tudnak alkalmazni, és ezt nem merik elmondani.

- Közel 1 órán keresztül kérdezik ki szakmailag, majd közlik velem, hogy nem tudják megoldani és kialakítani számomra a munkakörnyezetet.

Mind a három eset egy felesleges helyzet, arról nem is beszélve, hogy egy teljesen vak látássérült ember egy számára idegen helyre pl. ebben az esetben pont egy állásinterjú helyszíne, nem, vagy nehezen tud eljutni. Általában taxival tudom megoldani az eljutást. Itt azt a következtetést érdemes levonni, hogy nem csak időpazarlás, hanem személy szerint felesleges pénz kidobás is, hisz számos esetben feleslegesen taxizom oda-vissza, mert más módon nem tudom megoldani a közlekedést.

„Egy vak ember akkor tud önállóan közlekedni, ha képes a környezetéről elegendő információt gyűjteni, ezeket felhasználni balesetek elkerülésére és céljai nagyobb fáradtság nélküli elérésére.” (Szabó 2007, 22. o.)

Ha a vizuális információ-felvétel egy ember számára korlátozottá válik, vagy teljesen megszűnik, mely a közlekedéshez is szükséges, az önálló helyváltoztatás, a környezetben való tájékozódás és közlekedés akadályozottá válik.

„Helyváltoztatás alatt értendő minden szituáció a zárt helyiségben való eligazodástól kezdve egészen a közlekedési eszközök használatával városból városba való utazásig.” (Szabó 2007, 22. o.)

Pozitív tapasztalatok a nyílt munkaerő piacról

A fentiek alapján elkönnyvelhető, hogy látássérült (vak) munkavállalóként minimális eséllyel indulunk az álláskeresők körében. Valójában számos feladat, többek között az adminisztráció az egyik olyan terület, melyet vakon számítógép segítségével 99%-ban el tudunk végezni. Az a meglátásom, hogy ha van olyan minimális adminisztratív tevékenység, amit csak papír alapon lehet elvégezni, hozzáállás kérdése, de a többi kollega közreműködésével megoldható lenne. Kövér Ágnes (2005) A fogyatékos személyek esélyegyenlősítése Magyarországon című művében az alábbi következtetéseket vonja le: „Nem a fogyatékos egyének személyes hibájából következik az a tény, hogy aránytalanul kevés fogyatékos embert találunk a munkahelyeken, jóllehet számos munkakört el tudnának látni. Nyilvánvalóan egy átgondolt foglalkoztatási politika jelentősen képes lenne változtatni ezen a helyzeten. Ennek hiánya a fogyatékos emberek életében jelentkezik negatív következményekkel.” (Kövé 2005, 2)

A pozitív tapasztalataimat az első munkahelyemmel szeretném kezdeni és szemléltetni az olvasók számára. 2015 nyarán diplomáztam le Szociális munka szakon, és 2016 februárjában kezdtem el friss diplomásként dolgozni a Csepeli Önkormányzat Humán Szolgáltatások Igazgatóságánál a Család és Gyermekek

jóléti Központjában jelzőrendszeri tanácsadóként. Amikor az állásinterjúra elmentem, azt tapasztaltam, hogy az Intézményvezető asszony nem az akadályozó tényezőket kezdte felsorolni, amik gátolhatják a munkavégzésem, hanem azonnal a megoldási lehetőségeket tárta elém. Neki számított az, hogy melyik egyetemen és milyen érdemjeggyel végeztem.

Az adminisztrációt számítógéppel láttam el, a minimális papírmunkámat a kollégáim segítették. Ha terepre kellett menni, több kollégával mentem és ők segítettek a közlekedésem.

A másfél éves munkám során elmondhatom, hogy az egyik legempatikusabb légkört tapasztaltam meg Csepelen, a kollégák és a vezetőség számára természetes volt a segítségnyújtás és nem teher. Értékes szakmai tapasztalatot szereztem és saját szakmai tudásommal igyekeztem a központ munkáját segíteni. Feladataim közé tartozott a gyermekvédelmi észlelő és jelzőrendszer működése és működtetése a veszélyeztetettség mihamarabbi megszüntetése és megelőzése érdekében.

A Csepelen eltöltött időszak kezdő munkavállalóként a lehető legjobb időszakom volt, jobb helyre talán nem is kerülhettem volna. Természetesen számos helyre beadtam akkor is a jelentkezésem, és már nem is számítottam semmi pozitívra, mikor jött az áttörés, és felvételt nyertem.

Ezt az időszakot követően az időm nagy részét a Kriminológiai tanulmányaimra fordítottam és a szakmai gyakorlatomra, ahol szintén pozitív tapasztalatokról számolhatok be, nyitott, segítőkész közeg fogadott a Debreceni Javítóintézetben is. Az államvizsgát követően egy másfél éves időszakom volt, amit munkanélküliként töltöttem el, mert a látássérültségem miatt nem tudtam elhelyezkedni. Ez az időszak érzelmileg megterhelő volt számomra és a motivációm is lecsökkent.

2020 decemberében a Fehér Bot Alapítvány Elemi Rehabilitációs Szolgáltató pontjában Nyíregyházán megkezdtem a munkámat Szociális munkás és klienskoordinátorként. Itt az elemi rehabilitáción belül újabb értékes szakmai tudást és tapasztalatot sze-

reztem a három és fél év alatt. Mivel az alapítvány látássérültekkel foglalkozik, így itt nem okozott a munkáltatóknak különösebb fejtörést a foglalkoztatásom, kaptam egy személyi segítőt, aki segítette a papír alapú adminisztrációm és a külső esetleges terepmunkámat.

Teljes körűen részt vettem az LSER2021 3 éves projekt időszakában, évente 30 kliens bevonását és szociális esetkezelését végeztem el, beleértve az egyéni esetkezelést, az ügyintézés, a családokkal végzett szociális munkát és a csoportos tréningeket is. A kliens toborzás és bevonás Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére terjedt ki, ezen felül a feladataim közé tartozott a más szervezetekkel való kapcsolatépítés is.

A Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet abból a szempontból nem volt ismeretlen számomra, hogy az LSER projektet a Belügyminisztériummal közösen támogatva a nyertes pályázó szervezetnél dolgoztam, így a szakmai módszertanon és az ellenőrzéseken keresztül minimális kapcsolatom volt már az NSZI-vel.

Azt álomban sem gondoltam, hogy úgy fogja az élet hozni, hogy az NSZI-nél fogok dolgozni, mint Foglalkozási rehabilitációs módszertani referens.

2024 júliusában az élet visszasodort Budapestre és az álláskeresési kálváriám újra elkezdődött. Azt azért be kell vallanom, hogy abban bíztam, hogy Pesten már nyitottabbak a munkáltatók, és jobb esélyekkel indulok a nyílt munkaerő piacon, mint 10 évvel ezelőtt. El kell mondanom, hogy rosszul gondoltam. A munkáltatók még több alkalommal hívtak be felesleges állásinterjúkra, feltehetően végig sem olvasták az önéletrajzomat, mert számos esetben előfordult, hogy az interjún szembesültek az állapotommal. Több alkalommal megtörtént az is, hogy telefonon tájékoztattam a leendő interjúztatókat a vakságomról, akik akkor még nyitottnak tüntek, de az interjúra már nem került sor, vagy hamis reményt keltettek bennem.

Valójában a férjem unszolásának köszönhetem, hogy az NSZI-nél sikeres felvételt nyertem, mert én már végső elkeseredésemben a 70. álláshelyre jelentkezést követően nem akartam beadni az Intézetbe a je-

lentkezésem, mondván, „úgy sincs esélyem”.

Mégis volt esélyem! De már csak akkor hittem el, amikor szeptember 2-án megkezdtem a munkámat a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézetben.

Összefoglaló

A cikkem megírásával nem az volt a célom, hogy szármalmat és sajnálatot keltsek, hanem, hogy szemléltessem, hogy 2024-ben még mindig milyen „gyerekcipőben” járunk az esélyegyenlőség szempontjából a nyílt munkaerő piacon megváltozott munkaképességű vagy fogyatékossgal élő vak munkavállalóként. Fontos arra felhívnom a figyelmet, hogy a hozzám hasonló társaim is azért tanulnak, mert szeretnének a társadalom hasznos tagjaivá válni, és szeretnék az évek alatt megszerzett tudásukat kamatoztatni az életben.

Édesanyám mindig azt mondta: „Neked háromszorosan kell teljesíteni ahhoz, hogy elfogadjanak a társadalomban és lépést tudj tartani a látókkal!” És milyen igaza volt az anyukámnak, mert az oktatástól kezdve az élet számos területén keresztül a nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedésig valóban háromszorosan kell teljesítenünk.

Személy szerint az a meglátásom és az élethez való hozzáállásom, hogy **ha a látásomon már változtatni nem lehet, de az életemből még ki tudom hozni a maximumot.**

(Ezt a mottómat a következő idézet tökéletesen szemlélteti):

„A túlélés nem élet, csak létezés, ezért ne csak létezz, hanem élj!”
(Feldmár András)

Felhasznált irodalom

Bánfalvy Csaba (2006): *A fogyatékos emberek társadalma*. In: Gyógypedagógiai szociológia, Budapest, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola 27- 122 o.

Ferrel Betty R. (2002): *A család*. In: Cseri Péter Segítségnyújtás a végeken. Haldokló betegek és hozzátartozóik pszichés, szociális és spirituális támogatása. Budapest, Magyar Hospice-Palliatív Egyesület, 83-98. o.

Horváth Sz (2000): a.) *Történelmi áttekintés*. In: Huszár-Kullmann-Tringer (szerk): *A rehabilitáció gyakorlata*. Budapest, Medicina kiadó. 2-13. o.

Kemény Ferenc (2008): *Fogyatékos személyeket ellátó szociális intézményrendszer*: Szociális Szolgáltatások Szakcsoport, Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet 93-116 o.

Kövéer Ágnes - Gazsi Adrienn (2005): *A fogyatékos személyek esélyegyenlősége Magyarországon – Jogok és realitások 2005-ben*. Budapest, Kapocs 17. IV. évfolyam, 2. szám.

Kullmann L (1992): *Gondolatok az életminőség értelmezéséről*. In: Orvosképzés, Budapest, 67. évf. 5. sz. 387-396. o.

Kullmann L. (2000): b.) *Kiket kell rehabilitálni?* In: Huszár-Kullmann-Tringer (szerk): *A rehabilitáció gyakorlata* Budapest. Med

Szabó Miklós (2007): *A látássérültek rehabilitációja a Fehér Bot Alapítványnál*. Hajdúdorog. Kiadó: A Kiemelkedően Közhasznú Fehér Bot Alapítvány

Till A (2002): *A rehabilitáció története és a magyar rehabilitációs rendszer kialakulása*. Rehabilitáció. 12/ évf. 1. szám 41-44. o.